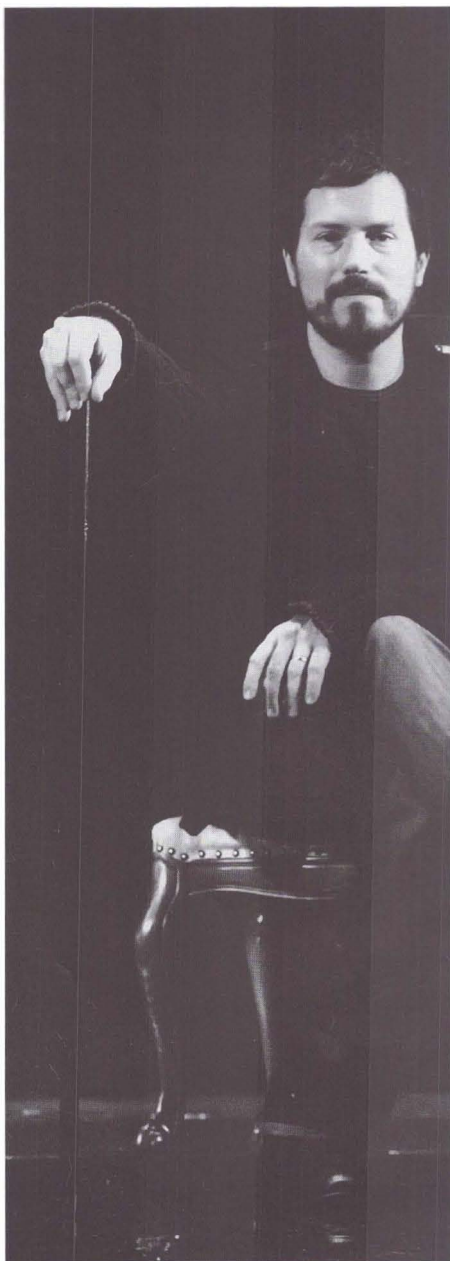

Dan VASILE:

„Cu același cutiț poți omori un om... sau poți tăia anafura”

Anca Bica-Bălălu: *Mulțumindu-ți pentru timpul acordat, te întreb cum te consideri ca om, dăruit spre a izbândi într-o lume care se scuză cu o criză materială sau o lume care trăiește o criză de ideal?*

Dan Vasile: Aveam un căpitan în armată care, dincolo de scoarța cazonă, pulsa de omenesc, de sensibilitate, abrupt-bărbătească ce-i drept, dar tot sensibilitate se cheamă că e. Ei bine, omul acesta, vrând să potolească hoardele de testosteron ce zămisleau în colegii mei impulsul de a-mi răvăși valiza pentru a face haz de volumele mele de versuri, l-a proțăpît pe unul dintre „subiecți” de un perete, provocându-i o ușoară traumă a antebrațului. Când victima a început să cârâie cum că doare și că aoleu!, căpitanul îmi lansează o întrebare: „Cum e mai rău, Vasile, să te doară mâna sau să te doară sufletul?” Continui să cred că autentică durere, cea care contează la sfârșit, este cea spirituală. Criza pe care o trăim acum este, înainte de orice, o profundă criză a valorilor – și nu zic asta pentru că așa dă bine: să ne evidențiem cu intelectu’, noi ăștia de nu avem acces la lux –, ci pentru că tot ce se întâmplă acum este o urmare a lăcomiei omului contemporan, a amoralității în care a crezut că poate trăi pentru că, oricum, cerul e gol și se poate orice. Tâmpenia asta cu cerul gol tocmai ce-am citit-o într-o cronică de teatru, care, în mod sentențios, imbatabil, dădea drumul la un jet de deznădejde peste bieții cititori mai neavizați, sau supuși sistematic unor tiruri de astfel de zăpăceli. Acest tip de ipocrizie a dus la împietrirea inimilor, la plecarea dragostei dintre noi, la privirea plată, rătăcită în orizontalitate. Îi spun ipocrizie, pentru că oamenii care scriu, regizează sau produc astfel de „evenimente” n-au de multe ori niciun sfert din negura care bântuie prin producțiile lor. Nici

nu au propriu-zis timp, printre atâtea deplasări, decontări, bufete, cazări și cozerii. Despre partea cu izbânda însă, Anca, să mă ierți, dar tocmai fiind vorba despre un astfel de context nu-mi doresc decât să pot vorbi publicului prin încă un spectacol și încă unul, despre lucrurile care nu pier niciodată. Deja e nesperat de mult, pentru că invazia de marginalitate a poluat atât de mult organismul, și-așa anemic al teatrului românesc, încât... nici eu nu mă simt prea bine! Ca să parafrazez un postmodernist grăbit. Nici pe scenă, nici în culise, nici în biroul directorului, nici pe fotoliul roșu, nici pe grădenă.

A.B.-B.: *Poate regizorul aduce-n altarul creației sale, spre spovedanie, oameni care au uitat să-și contemple risipa „trăind“?*

D.V.: Se pare că, „numerar“, din ce în ce mai mult. Teatrele au în ultimele luni un aflux de spectatori ca-n vremurile... „bune“ – când nu se spăla creierul cu emisiuni de silicon, ci cu lozinci. Dar asta nu include neapărat și partea cu „spovedania“, pentru că teatrul, arta (mai ales cea de azi) sunt orice pe lumea asta, dar nu altare. Acestea beneficiază de niște locuri special amenajate și frecventate în ultima vreme mai mult de babe baticofore și bărboși de o cruntă pioșenie, celorlalți părându-li-se probabil *uncool*, *notfabulous* sau cel puțin anacronic un asemenea comportament, la începutul secolului XXI, așa cum mă apostrofa recent un amic: „Hai mă, Dan, suntem *in the fucking twenty first century*“... Printr-o ciudată coincidență, încă se mai moare în nenorocitul ăsta de secol și se mai naște. Și dincolo și dincoace de astea două bariere, tot așa mister a rămas... ca pe vremea când vorbeam mai civilizată și citeam la lumina lumânării. Poate atunci teatrul, faptul artistic chiar erau în mai bună măsură o mărturisire... Sau dacă vorbim despre altare păgâne, orgiastice, da, chiar ai de unde alege astăzi... Doar că nu știi câtă lumină poate pune acest gen de manifestare peste colțurile ascunse ale sufletului omenesc, ce fel de stare de contemplație a risipei poate să stimuleze un alt exces...

A.B.-B.: *Între tine și Dumnezeu există un labirint sau o desfătare tăinuită?*

D.V.: Mă întreb și eu același lucru. Dar prefer să las desfătarea pentru... partea a doua a filmului. Mai încolo! Aici e de lucru! (chiar și de-ar fi doar înaintarea prin labirintul de care spui).

A.B.-B.: *Care este spectacolul care-ți produce cele mai mari satisfacții profesionale?*

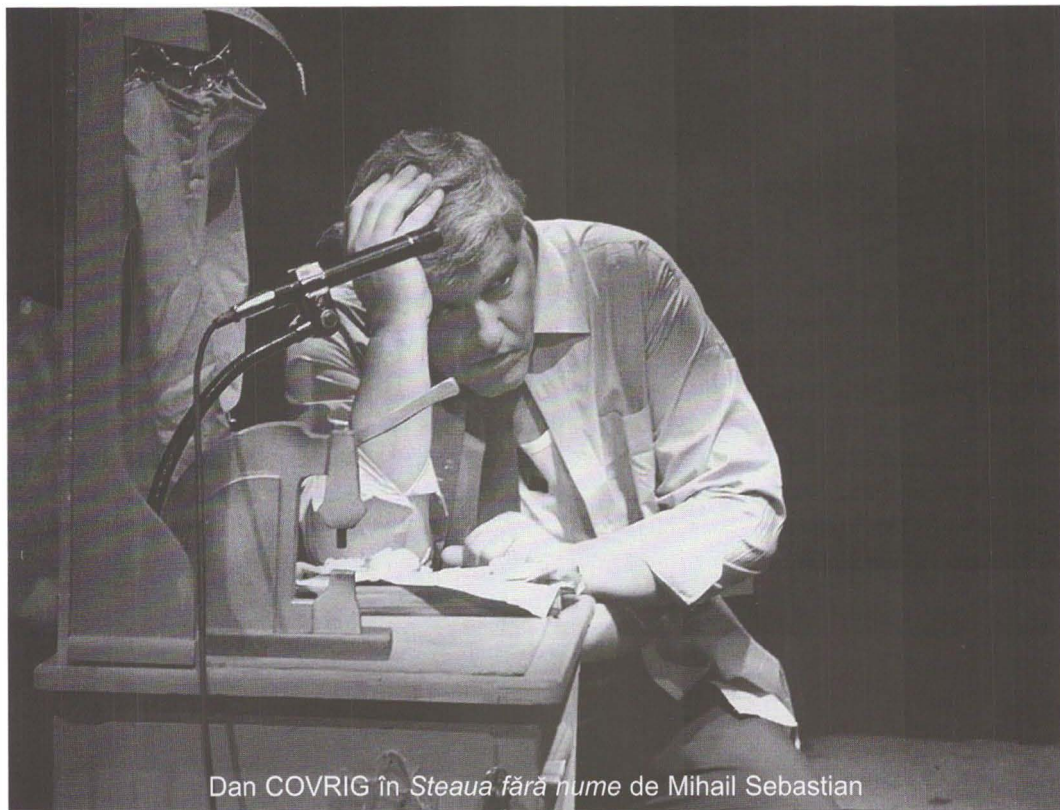
D.V.: Următorul! Am mai citit asta pe undeva, dar nu pot să n-o repet, pentru că cea mai mare bucurie o am când lucrez, procesul de articulare al unui spectacol e tot ce poate fi mai „adrenalinic“ pentru un regizor. Restul e... maculatură (bilete, cronici...) Iar starea de „vacanță“ de după e stupidă, insuportabilă, ca un handicap proaspăt dobândit... Dar dac-ar fi să mă refer la spectacolele mele mai vechi, cred că *O noapte taifunoasă* este un spectacol pe care-l iubesc nespus, în care cred în continuare, pentru care mai primesc încă... „feedback“ după mai bine de 3 ani de când nu se mai joacă, un spectacol pe care l-am gândit aproape 5 ani (fapt care mi-a și dat voie să-i esențializez la maximum estetica și să-i fardez mesajele de revoltă, de disperare împotriva tarelor noastre de când lumea, cu mult „haz de necaz“); iubesc necondiționat un spectacol (care cred că încă se mai joacă la Brașov), *După ploaie*, pe care l-am lucrat într-o atmosferă ideală, cu multă dragoste de oameni și de meserie, împreună cu actorii minunați de la „Sică Alexandrescu“... Dumnezeu mi-a dat șansa de a întâlni oameni extraordinari peste tot: la Arad, unde am montat două spectacole care se bucură de săli pline, invitații în festivaluri etc.; e vorba despre *Steaua fără nume* și *Tartuffe*; mi-e dor de actorii calzi și tumultuoși

Scenă din *Tartuffe* de Molière

de la Constanța și de *Livada (noastră) de vișini*; am adânc în memorie, dar și fizic, muscular, emoții când îmi amintesc de debutul meu de la Teatrul Național din Iași, de *Pelicanul*... De fapt, cred că oamenii care palpită înăuntrul și în jurul unui spectacol sunt cu adevărat formula magică a stării de grație, și de aceea am mereu „stări” cu nume ca Mihaela Arsenescu Werner, Rodica Arghir, Radu Ghilaș, Doru Zanfir, Ștefan Ruxanda, Gabriel Răuță, Gabi Crișu, Doru Nica, Ioan și Ina Peter, Bianca Zurovski, Gabi Costea, Gabi Butuc, Nina Udrescu, Lucian Iancu, Iulian Enache, Doina Levintza, Silvia Codreanu, Clara Flores, Călin Torsan, Constantin (Tică) Cojocar, Oltea Blaga, Zoli Lovacs, Mircea Kiraly, of, Doamne!, dac-aș putea să-i numesc pe toți... Am chiar și stări cu nume proprii de regizori tehnici, sunetiști, machiori, ca Emil, Nuți, Bazil, Nicu...

A.B.-B.: *Dan, care ar trebui să fie ținuta omului de teatru?*

D.V.: Bine spus „ținuta”... Dar, din păcate, e prea mult spus, dacă ne confruntăm cu realitatea imediată. Cred că, strict profesional, ținuta omului de teatru ar trebui să fie similară cu a omului „de operă”. Am locuit odată, când montam la Brașov, în aripa în renovare a unui hotel, chiar lângă o soprană care-și exersa zilnic, ore în șir, aria cu „bucluc”. Țin minte și acum câtă izbândă am simțit, ce moment de grație când, după 5 zile, vocea pasională care străbătea rigipsul proaspăt a reușit să treacă magistral de punctul cel mai înalt unde se poticnea mereu. În ce privește aspectul moral al ținutei, aici sunt tentat mai degrabă să-mi văd „bârna” din ochii mei.

Dan COVRIG în *Steaua fără nume* de Mihail Sebastian

A.B.-B.: *Ai un sentiment de răspundere pentru tinerii spectatori?*

D.V.: Mai ales pentru ei. Mai ales pentru aceia dintre ei care mai păstrează încă un soi de curățenie, de bun-simț neanihilat de destrăbălarea asta care a devenit... *politically correct*. Sper să le mai pot vorbi încă puțin de faptul că nu suntem animale, că avem scânteie de Duh Sfânt în noi, de care suntem responsabili (și că în chestiunea asta nu ne jucăm de-a minimalismu'), că e cam groasă rău dacă ne jucăm de-a viața noastră (chiar dacă jocul în esență e bun tocmai pentru că-ți dă dimensiunea relativă a acestei vieți), că dragostea mută munții din loc... toate astea înainte de a fi inghițiți de fluviul ieșit din matcă al dejectiilor cu pretenții de inovație/dezinhibare/reinventare/*bullshit*.

A.B.-B.: „Câinele latră, dar latră la pomul greșit, unde nu e pisica!” (*proverb englez*).

D.V.: Aduce foarte mult a rezumat autohton de festival, *workshop*, festivitate de premiere...

A.B.-B.: *Ne-am cunoscut la primul tău proiect, la Teatrul din Reșița. Din păcate, ai întâlnit atunci fântâni secate și pășuni pârjolite... Te vei mai întoarce acolo?*

D.V.: Nu cred că pentru vreun motiv anume (de exemplu acela că... exist) merit vreun tratament preferențial... Și atâta vreme cât asta este starea sufletească a teatrului românesc, nu-mi rămâne decât să încerc să scot apa de unde apuc, linguriță cu linguriță, dacă e nevoie, și să ud bruma de pasiune care mi s-a dat spre lucrare. Deja cred că e un privilegiu... Aș fi putut să fiu doar spectator neputincios. Deci, voi merge totdeauna acolo unde voi fi chemat, fără niciun fel de... discriminare

Scenă din *Noaptea taifunoasă* după Caragiale

legată de numărul sau vârsta actorilor, al diplomelor de licență pe cap de actor, al kilometrilor depărtare de București etc... Dar, ca să-ți răspund mai puțin eseistic, imediat după ce terminăm interviul, plec acolo și montez un Vișniec.

A.B.-B.: *E teatrul acea libertate lăuntrică ce îndeplinește o anumită necesitate?*

D.V.: Acuma... se pune problema câtă libertate mai rămâne dacă e și necesitate la mijloc... Cred că teatrul e o formă de divertisment care poate rămâne ca atare, un *entertainment* mai mult sau mai puțin rafinat, dar și că această formă de artă poate trece granița spre mărturisire, spre împărtășire a Adevărului și Frumuseții. Pasul e simplu, dar decisiv: cu același cuțit poți omorî un om... sau poți tăia ana-fura. Savatie Bastovoi spunea undeva că nu merită să trăiești decât pentru lucrurile pentru care merită să și mori.

A.B.-B.: *Criza – e rău pentru toată lumea, dar e bine, e în ordine...*

D.V.: Numai într-un moment de criză se pot cerne cu adevărat valorile. Numai în situații-limită se dezvăluie adevăratul profil al personajului, cel ascuns până atunci de comportamentul convențional, apartenența la grup social, vârsta, sex etc... Numai în fața „marii treceri” faci cel mai adânc examen de conștiință... Bineînțeles, dacă ai șansa să dispui de timpul necesar și nu te ia pe nepregătite, astfel încât să nu faci măcar un pas în afara videoclipului ăstaia cu regie, concept și *hairstyling* colectiv. Și-atunci, Dumnezeu ne mai acordă o șansă... asta! Eu sper să putem profita din plin de ea și să reușim, măcar, să ne punem cât mai multe întrebări.

Interviu realizat de Anca BICA-BĂLĂLĂU